

Mágikus képek, transzcendens

Záborszky Gábor gyűjteményes kiállítása

Lascaux és Altamira mágikus erejű barlangfestményei, majd az angliai Stonehenge és a krétai-mükénéi kultúra, illetve az inka művészet emlékei villannak agyunkba, ahogy sorra járjuk Győr egyik legszebb épületének impozáns teremsorát. Míg az eredeti szépségében pompázó hajdani Esterházy-palotától pár száz méterre a Duna áradó, zavaros vize uszadékfákat sodor magával, a Városi Művészeti Múzeum Képtára különös kiállítással várja a látogatókat. A takaros kis palota földszintjén és az emeleti termekben szeptember végéig a neves budapesti képzőművész, Záborszky Gábor gyűjteményes kiállítása fogadja a látogatókat.

Tekeracs, 1996. · 35x150 cm, üvegszállal erősített papír

Záborszkyt aligha kell bemutatni, hisz különös grafikáit, rendhagyó táblaképeit, sajátos plasztikáit negyedszázados pályafutása során Budapesttől Varsóig, Béctől Kiotóig gyakran megcsodálhatta a közönség. Senkivel össze nem téveszthető „állatfiguráival” a 80-as évek közepétől az Új szenzibilitás meghatározó alakja. Alkotásait húsznál több hazai s külföldi múzeum, közgyűjtemény őrzi, munkásságát cikkek, tanulmányok sora méltatta. Több kisebb-nagyobb monográfia – köztük a legújabb s legrepresentatívabb Földényi F. László és Jade Niklai magyar-angol nyelvű elemző írásaival és száz reprodukcióval – segít értelmezni a látottakat. Hisz e halk szavú művész zajos, mozgalmas világunkban nemcsak csendes mosolyával s talányos munkáival, de az időtlenség/halhatatlanság érzetével ajándékoz meg bennünket. Sárból, törekből s földszínekből készült, ősi, atavisztikus élményt idéző munkái, mint például A föld mesei című sorozat nyolc állatfigurája, ma

már különböző múzeumok lakói. Ezért is örültem, mikor A kis tyúk és az öreg cet (1985) régi, kedves ismerősként köszöntöttek. A főiskolás évek kissé még művi, popos-geometrikus világa utána a városi tér-idő koordinátát elhagyva, az anyag primér szépségét, elementáris erejét kihasználva a művész először itt talált önmagára. S teremtményei beléptek a harmadik dimenzióba.

Bár 1974-ben festő szakon végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, de pályatársaihoz hasonlóan ő is menekült a műfaji kötöttségektől. S mivel a posztgraduális képzés keretében a grafikai és murális technikákat is elsajátította, korai és érettebb alkotásaiban ezt jól kamatoztatta. A fotógrafika és a textúra, a 70-80-as évek pop artos, conceptualista szemléletét felváltó land artos kísérletek számos közvetlen és közvetett élményből születtek. Mivel a pop harsánysága és a szürrealizmus epikus burjánzása éppúgy idegen Záborszkytól, mint a hideg-tiszta, lecsupaszított geometria, a

valóság

kortárs, illetve korábbi műalkotások közül is inkább azok hatottak rá inspirálólá, ahol a föld, pontosabban a Föld játszott a főszerepet. Hisz a különböző korok s kultúrák szülöttei évezredek óta tudják, hogy ő életet bennünket. Életünk-halálunk szimbóluma lett. Az elemek tisztelete s holmi panteisztikus élet- s természetszeretet Záborszkyt már korán megértette. A kiváló szobrászművész, Borsos Miklós mediterrán életigenlése és Zeffirelli páratlan képi világa is segítette, hogy a természettel és a középkori misztikával találkozva megértse: a művészet és az élet lényegében egy és ugyanaz.

„Sokat tanultam és tanítottam. Meggyőződése, hogy a világháló, az információs szupersztráda korában is a tanítás az, amikor egy ember beszélget a másikkal az általa jobban ismert dolgokról” – vallotta születésnapján ars poeticájában az ötvenesztendő Záborszky, aki 1980 óta a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára, 1989-95 között pedig a Magyar Iparművészeti Főiskola adjunktusa volt. Számos nemzetközi kongresszuson és szimpóziumon vett részt, ahol sokat profitált a kollegák tapasztalataiból. A 80-as évek végétől több közös kiállítása volt Jiro Okurával, akinek révén egyre közelebb került a japán kultúrához és saját, illetve az anyag lelkéhez. Míg eleinte csak a tárgyak, majd azok lenyomata jelent meg vásznain vagy a papíron, az elmúlt évtizedben mindinkább a megfoghatatlan ábrázolása izgatta. A transzcendentális tér, mely nemcsak tárgya, de időnként otthona is műveinek. Munkáit kezdetben dongaboltozatos pincékben (Pécs, Óbuda, Stockholm), később barokk kolostorokban (Róma, Lienz, Frankfurt), majd 1998-ban a Kiscelli Múzeum Templomterében csodálhattuk meg. Akkor ott egy monumentális, rusztikus tér, most itt egy világibb környezet hófehér falai, kecses ívei ölelik körül műveit.

A földhözragadt, archaikus érzékség, a homorú-domború fényárnyék játékok taktilis élményt nyújtó, mind nagyobb méretű munkái után a fehér ragyogású, jegesen hideg holdezüstök és lélekmeleg aranyak világa következ-

zett. Végtelenre nyíló kapuk, rések, súlyos titkokat őrző tekercek... közismert jelképek s rejtett jelentések, mind tisztább vizuális minőség – talán így összegezhetnénk az utóbbi évek művészi termését. A papírmassza, illetve az üvegszállal erősített eukaliptuszrost képlékenysége, formálhatósága új lehetőséget hozott. Nagyvonalúság és érzékenység, elegancia és egyszerűség, emblematis és szakrális jelleg immár együtt van jelen. Az új technológia, mely lehetővé tette a plasztikus hatás mellett a monumentalitást, jól szolgálja a művész céljait, aki a transzcendens ragyogás után visszatért a földibb szférákhoz. Miután leróta tiszteletét Szent Ferencnek, Zeffirellinek, El Grecónak, Pollocknak és Beuysnak, e modern alkimista a higanyt vette célba. A „csend virtuóza” a finom árnyékoktól s a fehér, illetve fémes-fényes ragyogástól visszatért a monokróm vásznak plasztikus felületéhez, az egyszerű jelekhez és a mitikus hangulatú, transzcendentális terekhez.

Sárosdy Judit

A föld meséi, 1985.

165x195 cm, vászon, flex toll, homok, fa

Több fényt, 1992.
105x75 cm, fém-
és műanyag nyomtat,
papír-fém bevonat

Márciusi tél, 1991.

70x50 cm, fém- és műanyag nyomtat,
papír-fém bevonat